

STORTINGET

Representantforslag 76 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen

Dokument 8:76 S (2025–2026)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen om å sikre
Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon**

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er helt avhengig av eksakt tid. Global Navigation Satellite System (GNSS) er den viktigste kilden til posisjonering, navigasjon og tid (PNT). Dette blir brukt til å synkronisere tiden til nær sagt all teknologi. Infrastruktur, navigasjon, nødkommunikasjon og vesentlige deler av forsvaret av landet kan kollapse dersom man mister tilgang til tid. Telenettet er helt avhengig av presis tid for å fungere. I en krise eller krig kan ikke regjeringen informere befolkningen over DAB-nettet dersom tiden blir borte. Strømnettet, pumper som styrer vann og avløp, kartverket, bankenes betalingssystemer, Justerversenet og veldig mye mer er avhengig av tilgang til riktig tid.

En rekke tenkelige og utenkelige systemer som samfunnet har gjort seg avhengig av, er i kontakt med navigasjonssatellitter for å få tilgang på nøyaktig tid for å fungere. Samfunnskritiske systemer er avhengige av tidssynkronisering med presisjon ned til et mikrosekund. Bortfall av tid vil kunne sette Norge i en krise med store praktiske og økonomiske konsekvenser.

Situasjon

Det var en slags revolusjon da satellittnavigasjon som GPS ble gjort tilgjengelig for alle. I en fredelig ver-

den var man trygg på at GPS kom til å fungere i alle situasjoner. De siste årene har Russland forstyrret (jammet) satellittsignaler i økende grad. Dette går først og fremst ut over flytrafikken, men jammingen kan også ramme bakkeinstallasjoner.

Europeiske Galileo, russiske GLONASS og kinesiske BeiDou er utsatt for jamming på lik linje med GPS. De fire GNSS-systemene opererer i omtrent samme frekvensområde.

I dagens trusselbilde er det en risiko for at signalene fra GNSS blir sabotert eller manipulert også på bakken. Dersom det skulle skje, vil det få store sikkerhetsmessige, økonomiske og praktiske konsekvenser.

For å sikre norske interesser er det viktig å etablere redundans som overtar dersom GNSS faller ut. Dette kan være systemer som for eksempel eLoran eller annen bakkebasert tidssynkronisering.

Økonomisk sårbarhet

I august 2023 ble den britiske rapporten «The economic impact on the UK of a disruption to GNSS» publisert av London Economics. I rapporten står det blant annet at Storbritannia har en økonomisk gevinst av GNSS på 13,622 mill. pund per år. Den største gevinsten (43 prosent) er i helsesektoren. Et bortfall av GNSS-signaler av en ukes varighet er estimert å gi Storbritannia et tap på 7,644 mill. pund. Det er helsesektoren som blir rammet hardest (46,2 prosent). Selv et kortere bortfall vil gi vesentlige økte kostnader. Et 24 timer langt bortfall er beregnet å gi Storbritannia et tap på 1,4 mrd. pund.

Rapporten fra Storbritannia anbefaler økte investeringer i backup-systemer, standardisering og regulering av PNT-robusthet, øvelser og opplæring i alternative na-

vigasjonsmetoder og tverrsektorielt samarbeid mellom myndigheter, industri og forskning.

Oppsummering

GNSS gjør hverdagen vår enklere, mer effektiv og sikrere – når det virker. Bortfall har store konsekvenser, ikke minst med tanke på landets beredskap. En utredning vil gi kunnskap om mulige konsekvenser ved bortfall, og grunnlag for å styrke beredskapen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen utrede hvilke økonomiske konsekvenser et bortfall av GNSS vil få for Norge.
2. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en risikovurdering sammen med brukere av GNSS, og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man kan redusere risiko og sårbarhet i samfunnet.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere om Norge bør installere eLoran eller andre typer alternative navigasjonssystemer som er vanskelige å jamme, eller som ikke lar seg jamme.

19. desember 2025

Bård Ludvig Thorheim

Erlend Larsen